

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

II. In quonam obiecto sit peccatum infidelitatis; & quantum sit peccatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

& nos aliquo sensu probabiliter dici posse docuimus tomo 2. disp. 6. q. 5. dub. 2. is, si consequenter etiam assereret, non ipsam quidem ignorantiam actualem, sed priuationem habituum fidei & spei, minus principaliter etiam pertinere ad peccatum originale infidelium nondum renatorum, cum eo non videretur magnopere contendendum. Neque vero de hoc in proposito est controuersia; sed an ipsa ignorantia seu carentia fidei, in eiusmodi infidelibus, sit peccatum ab originali distinctum.

17 Objicitur secundo. Deus facienti quod in se est (saltem cum auxilio gratiæ præuenientis) certo confert gratiam vberiore, qua credere & conuerti possit, ut suo loco de gratia docuimus: Ergo infideles quilibet fidem acquirere possunt; qua proinde si carent, suâ culpâ carent. Respondetur hac ratione solum probari, infideles nec sine culpa aliorum peccatorum fide carere; quod superius ipsi docuimus; & simul etiam absolute ad fidei cognitionem peruenire posse; non probatur tamen, posse moraliter & ex intentione. Sicut etiam agricola, in cuius agro thesaurus absconditus est, potest quidem absolute thesaurum illum inuenire, si agrum fodiat, sed ex intentione non potest.

18 Objicitur tertio illud Apostoli Rom. 10. vers. 12. vbi significat, omnes gentes potuisse Deum inuocare & colere: quid nî igitur etiam vera fide credere? Respondeo, aliud esse Deum vt auctorem rerum naturalium cognoscere & colere; aliud, etiam vt auctorem rerum supernaturalium credere: ad illud enim naturale rationis lumen sufficit; quod proinde saltem à toto genere Gentiles inuincibiliter ignorare nequiverunt; vt suo loco tomo 2. dictum; ad hoc non item. Deinde nec illud quidem vult Apostolus, nullum ex infidelibus habere posse ignorantiam inuincibilem, vnus veri DEI; sed certe quidem infideles communiter & à toto genere non habuisse.

19 Objicitur quarto; iuxta nostram sententiam assignandum fore quartum locum æternæ commorationis, pro adulto infideli, nullum aliud peccatum personale habente, si in eo statu moreretur. Ad hoc responder Vasquez loc. citat. adultum illum, iuxta leges diuinæ providentiæ, in eo statu nunquam moriturum; vt nec prædestinatus mori potest in statu peccati mortalis, idque eo magis, quod si infidelis adultus cum auxilio gratiæ præuenientis vitet peccatum, vt potest, certissime à DEO auxilium propinquè sufficiens ad credendum recepturus est.

Sed quamuis hæc responsio merito admitenda sit, ex casu, quo talis adultus cum peccato originali solum veniale coniunctum habet, vt suo loco dictum, tomo 2. disp. 4. quæst. 5. dub. 4. non video tamen in præsentī casu, vbi infidelis omnis peccati personalis expers supponitur, si mox sub initium vsus rationis ex hac vita decedat, cur idcirco quarto loco iudicetur; quandoqui-

dem tunc eadem esset illius ratio, quæ est infantium non baptizatorum; de quorum commoratione post diem iudicij alibi dictum citat. tomo secundo disputatione 4. quæstione 10. dub. 5.

DVBIVM II.

In quonam subiecto sit peccatum Infidelitatis; & quantum sit peccatum.

S. Thomas 2. 2. q. 10. a. 2. & 3.

20 **Q**UÆRITUR primò, in quo subiecto sit infidelitatis peccatum. Respondetur cum sancto Thoma q. 10. a. 2. ex communi, peccatum infidelitatis, quod est dissentire, seu non consentire rebus fidei sufficienter propositis, esse in intellectu, tanquam in proprio & immediato subiecto; in voluntate autem tanquam vniuersali principio omnis peccati. Primum patet; quia peccatum quodlibet in ea potentia tanquam subiecto inest, quæ est proximum principium elicentis actum immanentem peccati; seu etiam cui immediate inest priuatio debitæ rectitudinis peccato oppositæ: sed talis est intellectus, respectu infidelitatis: Ergo, &c.

Alter pars responsionis probatur; quia nullum est peccatum, nisi voluntarium; adeo vt voluntas sit communis radix omnis peccati. Hæc doctrina quoad vtramque partem patet ex ijs, quæ de subiecto peccati generatim docuimus tomo 2. disp. 4. quæst. 8. dub. 1. vbi contra Scotum, & alios, cum S. Thoma 1. 2. q. 74. diximus, peccatum proprie & formaliter non esse in sola voluntate; vt etiam supponunt Valentia & Bannes hic, & pluribus profequitur Arragonius cit. art. 2.

21 Sed difficultas est, vtrum etiam infidelitas eius, qui deliberate dubitat de fide sufficienter proposita; aut ita credit Deum esse, vt nollet credere, si demonstrationem de eodem obiecto non haberet, vtrum, inquam, tale infidelitatis peccatum, quod ex communi sententia, in vtroque casu committitur, simpliciter loquendo sit etiam in intellectu. Bannes, & alij quidam hoc loco q. 10. a. 2. affirmant: Valentia pun. 2. ibidem negat; ideoque doctrinam S. Thomæ intelligendam dicit de infidelitate completa; quod quidem fatis etiam verba S. Thomæ indicant; cum infidelitatem, quam in intellectu velut proximo subiecto collocat, dicit esse *dissentire fidei, qui est, inquit, proprius actus infidelitatis.*

22 Mihi peccatum dubitationis simpliciter videtur esse in intellectu; cum in eodem formaliter sit ipsa dubitatio repugnans negatiuo præcepto fidei; quo non solum omnis dissensus, sed etiam dubitatio prohibetur: idque ideo quod dubitans, hoc ipso, quod dubitat, saltem implicite & quasi in actu exercito, (sæpe etiam in actu signato) obiectum fidei, quantumuis sufficienter propositum, incertum facit; cum inter eius assensum,

& con-

& contrarium errorem ob incertitudinem vtrique anceps hæreat. Quo fit etiam, vt de fide deliberate dubitans, totam rationem fidei plane conuclat, & ipsam adeo fidem totam amittat; iuxta dicta q. 6. dub. 4. & dicenda inferius dub. 5. vbi dubitationem in fide ad hæresin spectare docebimus.

23 Alterum autem peccatum simpliciter in voluntate collocandum videtur; cui scilicet inest prauus ille affectus non credendi. Quia tamen hic ipse affectus nec ad supernaturalem fidei actum sufficit, ex dictis q. 6. dub. 1. nec simul cum fidei habitu videtur posse consistere; quandoquidem talis actus directe aduersatur habitui voluntatis ad credendum pie inclinanti, quem ipse fidei habitus in intellectu sitis præsupponit, non minus quam actus fidei supponit actum voluntatis, seu pie affectionis ad credendum, spectantis ad illum voluntatis habitum, ex dictis ibidem; ideo recte etiam dici potest, cum illo ipso peccato voluntatis coniungi simul verum peccatum infidelitatis in intellectu situm; sic tamen vt ex vtroque peccato moraliter vnum peccatum constituitur.

24 Queritur secundo, quantum peccatum sit infidelitas. Respondetur cum S. Thoma q. 10. a. 3. sequentibus assertionibus.

ASSERTIO I. Infidelitas ex suo genere est peccatum mortale, nec potest vnquam esse veniale, ob paruitatem materiæ; sed solum ob indeliberationem. Hanc assertionem supponunt S. Thomas loc. cit. in corp. & ad 2. & alij Theologi communiter. Prima pars patet, tum ex citatis scripturæ locis; tum quia directe aduersatur Deo, cuius auctoritatem ac testificationem falsam aut incertam reddit.

Secunda pars probatur; quia obiectum proprium ac immediatum infidelitatis nunquam non graue est, nempe autoritas Dei attestantis: æqualis prope malitiæ est, Deum seu in testificanda re parua, seu magna mendacem facere, iuxta ea, quæ de peccato veniali generatim docuimus tō. 2. disp. 4. q. 5. dub. 5.

Tertia pars probatur ex dictis ibidem; quia in omni materia ac peccati genere, à mortali excusare potest indeliberatio seu inaduertertia: & sicut in alijs peccatis datur semiplena deliberatio, aut ignorantia culpabilis, ad peccatum quidem veniale sufficiens, non tamen ad mortale, vt ibidem diximus; ita nullum dubium est, id ipsum etiam circa infidelitatem, ac dubitationem circa fidem accidere posse, ac sepe ipsa accidere. Quoquidem casu etiam omnes consentiunt, tall infidelitatis peccato fidem non amitti; quia cū per illud fides demeritorie destruat, nimis magna foret pœna; ob venialem infidelitatis culpam, fidei habitu priuari.

25 ASSERTIO II. Infidelitas ex suo genere est maius peccatum omnibus ijs, quæ contra virtutes morales; non autem, quæ contra alias virtutes Theologicas committuntur. Ita S. Thomas cit. q. 10. a. 3. ex communi. Prima pars probatur. Quia infidelitas, hoc ipso, quod virtuti Theologicæ opponitur, directe est contra Deum, quem

tanquam veritatem primam immediate ac formaliter deserit & lædit; ita quidē, vt, sicut ibidem simul indicat S. Thomas, infidelis (nempe quæ talis) quantum ad quid, nihil plane veri de Deo cognoscat; etsi per aliam cognitionem, quæ infidelis non est, cognoscere aliquid veri possit de Deo, vt intellexerunt Caietanus & Valentia ibidem; vel potius, vt ego intelligo; quia cum essentia Dei sit plane simplex, fieri non potest, quin tota eius quidditas simul conuclatur, ab eo, qui falsam opinionem de Deo habet; quia id quod ipse opinatur, inquit S. Thomas, non est Deus; etsi quoad quæstionem An est, verum & generalem aliquem Dei conceptum retinere possit. Per cætera autē peccata virtutibus moralibus opposita, non ita formaliter & directe à Deo receditur.

Secunda pars patebit inferius suis locis, de sp̄e & charitate. Ratio breuiter est; quia saltem peccatum odij charitati oppositum grauius ex suo genere est infidelitate; quia aduersatur ipsi bonitati diuinæ, quæ ratione nostra maior perfectio est, quam veritas in dicendo, cui aduersatur Infidelitas. Desperationem vero ait S. Thomas q. 20. articulo 3. esse per se & ex parte obiecti minus peccatum infidelitate; etsi nobis quandoque soleat esse periculosior. Rationem adiungit; quia infidelitas, sicut & odium Dei est contra Deum secundum se; desperatio contra Deum, vt participatur à nobis, seu vt est bonum nostrum.

27 ASSERTIO III. Ex circumstantijs tamen, potest aliquod peccatum, contra virtutes morales, esse grauius infidelitate. Ita Sanctus Thomas cit. quæstione 10. articulo 3. ad 1. Et ideo, inquit Augustinus lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 10. noluit præcipitare sententiam, de malo Catholico, & hæretico alias (contra alia præcepta) non peccante: quia peccatum hæretici etsi sit grauius ex genere, potest tamen ex aliqua circumstantia alleviari; & e conuerso peccatum Catholici ex aliqua circumstantia aggravari. Ratio est; quia hoc commune est omnibus peccatis, vt vnus malitia, saltem ob indeliberationem, valde diminui; contra vero alterius peccati malitia ex circumstantijs multum aggravari possit, vt suo loco generatim docuimus, tom. 2. disputatione 4. q. 3. dub. 2.

28 ASSERTIO IV. Infidelitas etsi, modo explicato, in se & ratione dissensus fidei grauissimum sit peccatum; excusat tamen ratione ignorantie aliquo modo cætera peccata; adeo vt cæteris partibus grauius peccet fidelis, quam infidelis. Ita S. Thomas eadem q. 10. a. 3. ad 3. ex communi. Probatur ex illo Apostoli 1. ad Tim. 1. vers. 13: Qui prius blasphemus fui, & persecutor & contumeliosus: sed misericordiam Dei consequutus sum, quia ignorans feci incredulitate. Ratio est. Quia per ipsam fidem plurima cognoscuntur motiua supernaturalia, suâ naturâ à peccato auocantia, quæ infideles aut nullo modo cognoscunt, aut certe tam firmiter & perfecte non cognoscunt. Quo fit; vt quamuis hæc doctrina potissimum procedat de peccatis, quæ proprie ex infidelitate committuntur, de quibus etiam loquitur Apostolus loc. cit. suo tamen modo de omnibus accipiendâ sit,

quandoquidem remote, modo explicato, omnia infidelitati seu fidei defectui tribui possunt.

29 Accedit, quod per quædam peccata fidelium nonnunquam specialis contumelia irrogatur Sacramentis fidei; quod in eodem genere peccati inter infideles non accidit. Vnde pro adulterio, inquit Sanctus Thomas, si committatur à fidei, & ab infideli, cæteris paribus, grauius punitur fidelis, quam infidelis: tum propter notitiam veritatis ex fide; tum etiam propter Sacramenta fidei, quibus est imbutus, quibus peccando contumeliam facit; adde speciatim, ob Sacramentum matrimonij, quod per adulterium à fidei solum, non infideli violatur. Intelligenda est autem assertio de ignorantia infidelitatis non affectata; quia affectata potius aggrauat, quam minuit peccatum, vt cum Sancto Thoma 1, 2, quæstione 76. articulo 4. generatim dictum tom. 2. disputatione 4. quæstione 9. dub. 1.

DVBIVM III.

Quot sint species Infidelitatis; & quæ; qualisue inter eas quoad grauitatem comparatio.

S. Thomas 2. 2. q. 10. a. 5. & 6.

30 DE hac re, ex mente S. Thomæ cit. q. 10. a. 5. & 6. sequentes assertiones statuimus. ASSERTIO I. Penes diuersitatem errorum pugnantium cum fide, non distinguuntur, nec possunt distingui sine determinari certæ species Infidelitatis. Ita S. Thomas cit. a. 5. ex communi. Ratio est. Tum quia errores eiusmodi possunt esse infiniti. Tum quia sola diuersitas materialis obiectorum, non sufficit ad specificam distinctionem actuum, seu habituum. Ex quo sequitur, cæteris paribus, ac in eodem subiecto, omnes errores fidei esse eiusdem speciei.

31 ASSERTIO II. Penes diuersum tamen modum, quo infidelitas fidei aduersatur, recte vniuersim constituuntur tres diuersæ species Infidelitatis; nimirum Paganismus, Iudaismus, & hæresis, seu Apostasia. Ita Sanctus Thomas citat. quæst. 10. art. 5. ex communi. Probatur primo auctoritate Ecclesiæ. Nam etiam Cælestinus Papa, in quadam epistola ad Episcopos Galliæ, quæ habetur in Concilio Ephesino, easdem tantum tres species Infidelitatis commemorat: Et Ecclesia, in die Parasceues, pro iisdem tribus tantum Infidelium generibus, Iudæis scilicet, Paganis, & hæreticis sigillatim orare consuevit. Deinde probatur ratione Sancti Thomæ. Aut enim Infidelitas aduersatur fidei nullo modo susceptæ, & est Paganismus: aut fidei susceptæ solum in figura & vmbra, nempe in Circumcisione, & Sacramentis veteris legis, quæ fuerunt vmbra futurorum; & est Iudaismus. Aut denique aduersatur fidei in se ac formaliter, siue vt loquitur S. Thomas, secundum ipsam veritatis manifestationem susceptæ; & est hæresis quæ etiam communi nomine vocatur apostasia à fide; præsertim si quis

à fide Christiana prorsus ad Paganismum aut Iudaismum deficiat.

32 Ex quibus sequitur, ad has tres species Infidelitatis quosuis Infidelitatis modos reuocari: cum sit diuisio adæquata; vt pote per terminos contradicentes facta; quod in specie ita vltius declaratur. Etenim Infidelitas illius, qui infans baptizatus, etiam inter hæreticos, postea sua sponte cum hæreticis in fide iungitur, ad hæresim pertinet, vt ex communi docet Gregorius de Valentia q. 10. punct. 3. Sicut & infidelitas Iudæi, qui reiecto Iudaismo, ad hæreticos transit, adeoque hæreticæ seu potius nulla fide imbutus, baptismum recipit; vt tandem etiam fatetur Bannes hic cit. a. 5. non solum quia simul eodemque tempore, & fidem veram ac Catholicam, cuius est baptismus, profitetur, & simul eandem per hæresim abnegat; sed etiam quia talis ipso saltem affectu hæresis malitiam directe approbat, etsi fidem formaliter nunquam susceperit, nisi in suo signo seu Sacramento. Infidelitas autem Mahometana, quia nec baptismum habet, nec in cæteris totam fidem, sicut nec totam veterem legem recipit, licet ex parte Euangelium, partim etiam legem Moyfi profiteatur, ad Paganismum pertinet, vt docent Caietanus & Arragonius hic cit. a. 5.

33 Quin etiam fieri potest, vt quis duas species infidelitatis simul contrahat, vt notauit S. Thomas eodem a. 5. ad 3. Nam si quis ex Christiano fiat Iudæus, is simul reuserit & hæresis seu Apostasia, ratione fidei Evangelicæ, post eius professionem, negatæ; & perfidiæ Iudaicæ, ratione professionis Iudaicæ corruptentis figuram Euangelij, vt notauit etiam Caietanus ibidem. Idem dicendum videtur, si infans baptizatus, postmodum inter Paganos vel Mahometanos educatus, culpabiliter in Paganorum vel Mahometanorum infidelitatem incidat; etsi Bannes eodem a. 5. putet, tantum fore Paganismum. Idem dicendum est, si catechumenus post fidem semel susceptam, ad Paganismum v. g. aut Iudaismum redeat; etsi Bannes cit. a. 5. tantum hæresis peccatum; Valentia autem cit. punct. 3. eius infidelitatis, ad quam magis deficit, velint committere.

34 Sane quidem ad hæresin S. Thomas determinate non requirit actualem baptismi susceptionem, vt recte aduertit Bannes; licet oppositum innuat Caietanus & supponere videantur Valentia & Arragonius locis cit. Sicut neque ad eam determinate requiritur professio fidei, proprijs verbis aut signis ex intentione facta; sed sufficit aut suscepcio fidei habitualis in baptismo, vel actualis fides extra Sacramentum propria intentione suscepta.

Nec obstat, quod Paganismus fidei nunquã susceptæ repugnat; quod non facit ille, qui ex Christiano ad Paganos transit. Hinc enim tantum probatur, eiusmodi Christianum in opere quasi externo nõ habere consummatum Paganismi peccatum. Interim tamen hoc ipso, quod Paganorum infidelitatem, cum omni suo modo ac malitia approbat, ipso certe affectu peccatum Paganismi committit. Quod etiam secundum proportionem affirmauerim de